

Цетиње, 14. априла

Парламентарне прилике у Аустро-Угарској никако да крену на боље. Једнако се налазе у кризи. Таман се мисли, да ће се кренути на боље, а избије по што год што укочи точак рада и настане застој, који повлачи парламентарне и министарске кризе.

У Угарској тек што је некако пребројена министарска криза, већ је у сабору дошло до застоја и избила наново министарска криза. Сад је за председника владе дошао д-р Ладислав Лукач. Он је узео и портфељ унутрашњих дјела, министарство финансија предао је тајном савјетнику д-р Ивану Телечком, а министар за Хрватску постао је тајни савјетник Геза пл. Јосиповић, док су остали чланови Куенова кабинета и на даље остали и у овом кабинету.

Да би и опозицију придобила за себе и да јој не би правила сметње у сабору, као што је то био случај до сада, што је и изазвало пад Куенова кабинета, нова влада ће се само представити сабору и одмах затим сједнице његове одложити, да би имала времена да изради програм свога рада и да би повела с опозицијом преговоре за омогућење рада у сабору. Према изјави, коју је нови министар председник дао, он се нада да ће опозицију ублажити, јер ће задовољити њен захтјев и дати жељене изборне реформе. Према његовом мишљењу, изборне реформе које ће он израдити задовољиће све у демократској форми, па држи да ће њима бити задовољени и најрадикалнији елементи, чак и социјал-демократи.

Нову владу у Угарској опозиција је примила резервисано. Јустовци, који воде најжешћу непомирљиву опозицију и стоје на чело опструкције у сабору, не скривају да би се противили споразуму с новом владом, само ако хоће да оствари избору реформу у демократској форми и ако се води брига у војној реформи да се материјални терети олакшају.

Кошутова странка је још предусретљивија према новој влади. Деси, потпредседник те странке, без устезања вели: „Кошутова странка не заузима у начелу ништа непријатељски положај према новом кабинету, него се нада да ће г. Лукач настојавати, да буде праведан у погледу захтјева наше странке“.

Из тога избија, да нова влада у Угарској неће имати великих препрека да постигне споразум с опозицијом и да ће омогућити рад угарског сабора.

И док се овако, ма и привремено, бистри политичка ситуација у Угарској, дотле се у другој половини монархије, Аустрији, политичке прилике замршавају. На помолу је министарска криза. За ми-

нистра војног тврди се, да је његово одступање свршена ствар. Сад опет увјеравају, да ни самог председника министарства грофа Штирга ништа боље не чека. И он ће одуступити. Већ се помињу и они, који ће га замијенити. То ће бити или садањи министар унутрашњих послова барон Хајнолд или барон Бинерт, намјесник доњоаустриски.

Барона Штирга криве да се показао неспособан. Није се, веле, умислио да снађе у политичкој ситуацији. Окривљују га да је парламентарну ситуацију за ово кратко вријеме погоршао. Зато неће бити у стању да ријешити законске предлоге, који су од велике важности, јер није способан да ублажи заоштренисти у парламенту. „Pester Lloyd“ га већ почео да напада. Као повод му служи говор, који је гроф Штирг држао о приликама у Хрватској. Вели: Гроф Штирг налазио се пред опасношћу дебате о једном унутрашњем питању Угарске, а нарочито пред опасношћу мале парламентарне незгоде. На то је позвао к себи вође југословенских странака, те им са значајним жмичкањем дао размјети, да се одлучује на посве необично дјело и моли Јужне Словене, да дотле дочекају са својим судом. Кад не бисмо ни иначе имали јасних доказа за то, да је напад аустриског министра председника на политичку самосталност Угарске био промишљен и добро приправљен, доказа, о којима мо-рамо још у садашњим часовима шутјети, могли бисмо већ из овдје наведених чињеница извести доказ за намјерно вријеђање угледа Угарске пред читавим политичким свијетом. Поступак у том случају је ужасан. Кад се Угарска не би сада налазила у кризи, настала би бура огорчења у угарском парламенту, те би отпукнула с њеног мјеста владу, која не би прибавила довољне задовољштине за дубоко повријеђен углед угарске државе. Суспендирање устава у Хрватској било је потребно ради тога, што су се ствари у Хрватској развијале директно против опстанка нагодбе с Угарском.

Како је исправно било то мишљење, показују догађаји након увођења комесаријата, нарочито изражавања симпатија Јужних Словена у Аустрији, који директно раде на триализму. Комесаријат остаје унутарња ствар Угарске. Но гроф Штирг прешао је преко свих обзира политичке пристojности спрам владе савезне једне државе с толике хладнокрвности, да му се то неће никада заборавити. Припадност Хрватске и Славоније с подручјем круне Св. Стјевана свео је на угарско-хрватску нагодбу од 1868.; он дакле нема ни појма о том, да између Угарске и Хрватске постоји државна заједница овамо од осам сто-

љећа. Споминути, да се Угарска није мијешала у унутарње односе Аустрије, кад је ова увела комесаријат у Чешкој, с којом се Хрватска ни у ком погледу не може упоредити нити ју ставити с њоме у исти ред, долази „Пестер Лојд“ до става говора грофа Штирга, у којем је споменуо, да ће морати доћи час, да у оквиру компетенције интервенира у интересу укупних интереса монархије. „Pester Lloyd“ вели: „То значи толико, да би могао доћи час, у који ће аустриска влада сматрати својом дужношћу, да иступи против даљег трајања комесаријата у Хрватској. Ми увјеравамо грофа Штирга, да тај час неће никада наступити или да га бар он неће доживјети. Јер у оном часу престала би постојати самостална угарска држава! Али претварање, којим је гроф Штирг у почетку свог говора протествовао против повлачења посвећене и неодговорне особе краљеве у ту ствар, неће му Фрањо Јосиф I. лако заборавити, јер се аустриски министар председник у даљем току свога добро промишљенога говора усудио да подигне глас против једне дјере на коју је Фрањо Јосиф I. пристао тек прије неколико недјеља својим потписом и печатом. Гроф Штирг имао је данас добар дан. Али како је кратковидан суд првога часа! Ми напротив држимо, да је имао најнесретнији дан и да ће доскоро бити политички мртав човјек!“

За Јужне Словене се вели да спремају апструкцију у парламенту и да је гроф Штирг ријешити да им доскочи затварањем парламента!

Из тога јасно избија, да се ситуација у парламенту све више заоштрава и да све ове вијести о одступању грофа Штирга нијесу неосноване.

Што се тиче оних, који би га имали замијенити, влада мишљење да ни барон Хајнолд ни барон Бинерт нијесу погодни за разбистравање парламентарне ситуације. Истина барона Хајнолда хвале да је вјешт чешко-њемачком спору, али не даје гаранције, да и друге препријеке отклони. Барон Бинерт би био још неподеснији. Он би изазвао буру негодовања и међу Чесима и међу Југословенима, јер би они повратак његов сматрали као провокацију. Уз то он би сад морао да ради са либералима, а познато је да се и сувише експонирао за хришћанске социјалисте.

Шта све из овога произлази, јасно је.

Из кризе у кризу!

Цетиње, 14. априла

На Пестер јављају, да је нови председник угарског министарства Лукач појетио Јута и Кошута, вође опозиције и да их је измијестио да је образовао владу и изио из свој програм. И ако Јустовци нијеју задовољни што је узео у нови

кабинет све старе Куенове министре, ипак има наде да ће се постићи споразум између њих и нове владе.

Некадашњи председник француског парламента Пол Деманел посетио се на Балкану. Он је у последњем броју у Софији и разговарао се са бугарским краљем и бугарским политичарима. На Софије је отишао у Букурешт, а онда је у Букурешт и Београд и Београд. Овом његовом путоу приписује се велика политичка важност и доводи се у везу са рјешавањем балканског питања.

Српски православни архиепископ синод састаје се у Сријемским Карловцима 6. маја. На повезу ће се разправљати о спору ради избора новог бучинског епископа, кога угарска влада није хтјела да потврди.

За председника турског парламента драго да ће бити изабран министар пошта и брањана Талаат.

Хроника

Врачу, исцјели се сам. У последње вријеме погледа као да се запарило међу српским листовима, служење двојаким теоријама. Кад је потреба служи се једном теоријом, а кад им конвенира другом, и ако сасвим супротном. Од тула је дошло да баш они листови, који се размеђу великом југословенском идејом, навише и нишу о Црној Гори и приликама у њој, како не би требало и како не би смјело. Од небрата хоће да створе брата, а свог рођеног брата хоће до скота да унизе и да га потпуно дискредитују. Као доказ за ово могли би нам да послуже многи и многи листови са својим и сувише тенденциозним писањем и безбројним написима, који сачињавају праву памфлетску кампању у нашој јурналистичкој. Али ми ћемо се сада зауставити само на „Дубровник“ не ради тога што је он најизразитији у томе погледу, него чисто зато што нам је од свих тих листова на домаку, најближи и што нам је једина својим написом за то повода дао.

„Дубровник“ је нашао за потребно да се позабави писањем „Наше Јединства“. Замијера му што се размеће југословенством, а у исто доба на безобзирније напада Србију. Зато му не иде у главу како се може служити савјесно југословенској идеји најжешћим нападањем на Србију и на све у њој, а неким емоционалним изјављивањем, да је Србија једна српска држава, а хвалити другу; у народу сјати мржњу према једној словенској држави, а према другој љубав; потпомагати антагонизам, рушити слогу и љубав. Па и ако му то тешко иде у главу, опет свечано изјављује, да нијесу Јуци и да не би знали како се то и зашто нише у „Н. Јединству“, али им није тамо њима сасвим равнодушно, да се таквом писанином трује душа народна. И онда се у „Дубровнику“ жали што се народ доводи у заблуду и одгајава у највећој индиферентности према диференцирању истине од лажи и самистује, да би ипак с таквим исцјепима требало престати и ако с нечага другог, а оно због угледа штампане и издаће новинарске.

Све је то лијепо и криво, али од куда то да се „Дубровник“ заустави баш на „Наше Јединство“ и да баш писање његово дирне болјавност његову и потресе његову југословенску жицу? Зар он за ово неколико година не увиде како један дво југословенске штампе систематски спроводи своје тенденциозно писање о Црној Гори и приликама у њој? Зар му не падаше и очи њихову тенденциозна неслана пребацивања, зар не уочи њихову прозирну памфлетску кампању против Црне Горе и прилика у њој? Та баш ти, што се навише разбацају и десно и лијево Југословенством и што се југословенском идејом служе у сваке сврхе, најодвратније се набацују на Црну Гору. Једва да се од тих нађе који број у коме нема најбезобзирнијих напада на Црну Гору. Али за њу немају ни једне лијепе ријечи и третирају је као да није српска земља. И како то да „Дубровнику“ такво држање овог познатог дјела југословенске штампе иде тако лако у главу и ни једном ријечи им никад и ни у којој прилици не замери. Јер кад је дошао до уверења да се не може служити савјесно

југословенској идеји нападањем на Србију и на све у њој, како јој се може служити кад се онако високо и одвратно третира Црна Гора и све у њој, па се чак апашки не штеде ни највеће светиње њене? Што не устаде онда „Дубровник“ противу тога?

Нама није намјера, да узимамо у заштиту „Наше Јединство“ од ових прекојор болеливог „Дубровника“ — оно ће се свакако достојно бранити само — али зарад опште ствари морамо изјавити, да те пријекоре „Дубровник“ упућује на потрешну адресу. Нека погледа само шта и како пишу о Црној Гори неки листови у Београду, Загребу, и Сад у другим местима на Словенском Југу. Шта се све ту не измишља, испред и лаже на рачун Црне Горе и прилика у њој! Шта се све ту не набацује Црној Гори! На онег се то ништа „Дубровник“ не брине, он љуте преко тога прелази и обара се на „Јединство“. Назад од куд се баш „Дубровник“ набе да „Јединству“ замјери? Од куд? „Нијесмо људи, а да не бисмо знали“ да то није пуки случај. Не бира се „Дубровник“ на „Јединство“ због југословенске идеје, због опште ствари, нити због тога што се потпомаже антагонизам, руши слогу и љубав, што се руши углед штампе и народ трује. Не! У питању је нешто друго. Вршећа га што се то тиче оних, у Србији!

Уз то „Дубровник“ нема ни мало права да се жата и да икоме моралне прилике држи. Нека само погледа на се и на своје писање. Још колико до јуче и он сам није радио ништа друго него оно што сад другоме подмеће. И он је био један од оних листова што су сачињавали бесомучну кампању противу Црне Горе и прилика у њој. И њему није ништа сметало, да се размеће југословенском идејом, а да у исто време напада на Црну Гору. Онда му је пишао у главу, да се може служити југословенској идеји нападом на Црну Гору и на све у њој, а неким емфаничким изношењем прилика и догађаја у Србији у виду дописа и извештаја; нападати једну српску државу, а другу хвалити; доносити оне одиратне и плаћене дописе његовог бившег уредника Југоског; у народу сипати мржњу према једној словенској држави, а према другој љубав; потпомагати антагонизам, рушити слогу и љубав. Онда му се није мишило да је био љук када је све то списао, када је све то радио, па му и нисе на ум надало да таквом писањем трује душу народну. „Само руњао срце, у ком није мрвице осјећаја према јединству јужних Словена, може нацијевати преко чајава пера онакве блувоштине“, резонује сада, а заборавља да тиме и себе погађа. Сад жали друге што се не освијесте, а не жажали сама себе. Сад друге криви да народ заведе у заблуду и да га одгађају у највећој индиферентности према диференцијаци истине од лажи, а не смети се тога прије. И сад, кад није у питању Црна Гора, додећа се да би с таквим испадима требало једном престати, сад је болешав према угледу штампе и задаје новинарске и сад тражи објашњење према народу, он, који је до јуче, заједно с познатом новинарском кампањом, тај исти народ бомбардовао нацијим и најгубљим измишљотинама и неистинама о Црној Гори и приликама у њој.

А где би „Дубровник“ до сад, где? Онда му је конвенирало, јер се титало

Црне Горе, а сад не, јер се не не тиче. И само некако да је могуће, да „Јединство“ — као што неће — окрене опаклину и тракне на Црну Гору, а у звијезде дигне оне у Србији по пут њега и његових. „Дубровник“ се не би ешофирао, не би се тако жазгао и правио би се невјешт. Писање „Јединства“ тада му не би боло очи онако исто као што му не боде очи ни сада писање познате новинарске кампање противу Црне Горе. Тодико је он начелан, толико му је стало до опште ствари!

Чеси и Нијемци

— Остварење чешко-њемачког споразума —

Највећу Чеха и Нијемца се још једнаво ломе коња, Преговори, који се међу њима воде отегли су се у поглед. Никако да се споразумију, да се савласе и поглед. Презају једни од других. Чеси увијају да им од Нијемца нека паклавог добра, али им друге није него да и преко воље морају да буду уз њих. Нијемци опет презају од Чеха и, кад би, могли савласати би их с лива земље, али су зато ипак приморани да на њих рачунају. Без Нијемца чешки сабор не може да ради и земља је доведена у тешку финансијску кризу, а без Чеха аустријски парламент не може ни да макне. Зато су и преко воље упућени да једни другима попустијају.

Да би дошло до споразума, и једни и други су изабрали одборе, који раде у Бечу и Прагу на споразуму.

Ти преговори иду успљено и затегнуто, али се ипак сада јавља, да ће до споразума доћи.

На сједишцима свију одбора утврђено је, да су у многим подручјима диференције између Чеха и Нијемца снижене на минимум. Те диференције састоје се у два момента: у језичном и у управном питању. У језичном питању вређу се преговори ради употребе језика код аутономних и код државних надлежности. Преговори о употреби језика код аутономних власти воде се у Прагу у народно политичким комисијама чешког сабора, док се преговори о употреби језика код државних власти воде у Бечу. У комплексу тих питања већ је прије годину и по дана склоњен начелни споразум, а сада се и рјешавање у појединим детаљима приводи крају. У управном питању ради се о реформи државне владе и о реорганизацији државног одбора путем подјеле у једну њемачку и једну чешку секцију. И ту су дошли заступници објеју народа до споразума.

У којој су на обим подручја у детаљима склоњени споразуми, то се за сад још не зна, а и њемачки је и чешки чланови одбора драге то за најстрожу тајну.

Међутим се о овоме споразуму противе чешки радикали и они су при недавном свом страпачком заједничком закључку, да ће свим средствима побијати споразум, који се има склопити између Чеха и Нијемца на темељу подјелења управе у краљевини Чешкој. И за то се држало да ће при састанку клуб чешких посланика на чешком сабору доћи до прелома, ну до тога није дошло. Чешки ра-

дикали држали су се резервирано и према својем обећању није су сирјечавали извјештај о деловању одбора. Питање је само, хоће ли се и падаће тако држати. У упућеним се круговима вели, да су се чешки радикали увијерили, да ће споразум у сваком погледу бити дојалан и према Чесима и према Нијемцима, и да за такву садржину предузима сву одговорност сам најмисли краљевине Чешке. Чешки радикали су придржали право, да се најасне у плену чешко-њемачких народних комисија и у чешком сабору.

И тако драге, да се чешко-њемачки споразум приводи крају.

Прилике у Хрватској

— Једно интересантно мишљење —

Поводом изнимног стања, у коме се сада налази Хрватска и Славонија, „Нови Мусават“, орган муслиманске народне организације у Босни и Херцеговини допринио је један веома интересантан чланак, који и ми овде преносимо да би се оцијенило како Муслимани гледају на прилике у Хрватској и Славонији. Тај у сваком погледу оригинални чланак гласи:

„У судбини потишених народа, који преживљају тешке и пуне искушења часове, увијек су узимали саучешћа моћних и слободних, који су преживљавали исту фазу у току свога живота, а то је саучешће бивало све изразитије и интензивније од оних који су са покореним и потишеним исту судбину дијелили. Већ сам инстинкт социјалних организама не допушта ни да се код других развијају осјећаји, који сирјечављују правилан ток живота. Тај се инстинкт подчава, дојерује и образује у свесну психолошку појаву постепеним напредовањем културе у социјалним групама. Што је један народ просвијешћенији и културнији, у њега су и идеје изразитије, свјесније и узвишеније; оне су мјера за његову отпорну снагу.“

„Са овога становишта ми проматрамо данашње политичке одношаје нашег народа према потишеном и биједном положају народа у Хрватској и Славонији. Наш неодољиви инстинкт за слободом и самосталношћу и свјесни захтеви хуманитета, до којих смо се подigli, налажу нам безусловну, да узмемо учешћа у судбини једног несретног народа, тим више, што смо и ми имали прилике да доживимо пуно горких часова и искушења. Али, на жалост, то наше саучешће прагматично и помућују јаки и необориви разлози разума, који не допуштају да се ови наши осјећаји потпуно и слободно развију. Ми не можемо а да се не сетимо наше борбе за слободу, у којој су Хрвати и сави на страни наших противника. Када смо ми били још у тежем положају, него што је данас краљевина Хрватска и Славонија, тада су Хрвати ради сопственог разлога, који су их, сада окривили, напали на нас издајничкима, бунтовничкима и хајдучицима, да нас одведу у нашу узвишенију борбу за погажена права народа. Ово сјећање не може да нас напусти ни код најбоље наше воље, да се накосно не сетимо онима, који су достојни сажаљења. Ми смо увијави и доста пространи, да осетимо негодан положај Хрвата и да их искрено пожалимо, али неугодне усмјене, које су нам оставили, не допуштају нам, да и ми

будемо активни и да им укажемо нашу помоћ у борби, коју су они својом кривицом изазвали.“

„Братску солидарност и захтеве хуманитета превлађују код нас тешки и убедљиви разлози, који нам налажу, да се уздржимо једне бескорисне борбе, коју наши народни интереси не могу никада одобрити. Хрвати су у најнегодније вријеме, када је намање било смисла и изгледа повести једну агресивну политику, која је била динамично одређена са нашим тежњама. Њихове неостварљиве тријумфистичке аспирације, које су они у задње вријеме покушали, да проведу помоћу наше дене, била је врло рђава предричла за догађаје, који су се спремали. Хрвати су изгубили све симпатне у нашем народу и врло је слаб изглед да ће се за дуго времена моћи успоставити. Још је један велики разлог по сриједи, који не допушта, да наш народ укаже помоћ заробљеном народу. Ми не видимо међу самим Хрватима ни какве воље и смисла за један озбиљан и јак отпор. У најприм данима народне несреће, када се решава његова судбина, синови краљевине Хрватске застали су мртвим сном, очекујући, да се њихова домовина туђом помоћу ослободи. Ова потпуна малаксалост једног народа још нас више подржава у уверењу, да наши политички одношаји према Хрватима остану и падаће у границама потпуно неутралности. Резолуцијама се земље не ослобођавају!“

По листовима

Мађарска изложба у Београду

Као што се и могло очекивати, изложбу, коју је овдје дана угарски трговински музеј у Београду отворио, у Београду су сви од реда бојкотовали. Противу ње су устали и листови, и академска омладина и грађанство народних позива на бојкот, што је уродило плодом, јер изложбу ону готово није и не погледају. Чак и при отварању њеном од стране министарства присуство није био присутан ни један виши чиновник. Колико је бојкот противу ове изложбе јак, види се из овог апела. Трговинског Гласника, органа трговачког удружења:

„Дипломско, напипачко понашање мађарске владе према хрватском и српском народу у Триједини, тако је ничица неоправдано и мрско, да се ми морало чудити, како су могли доћи мађарски индустријалци на ту изложбу, да као пријатељи посјеђују Београд и траже купце својих производа у Србији у тренутку кад нам браћу у Хрватској алковачки тале и гоне. Кад Мађари хоће да буду угарстачи Срба и Хрвата у својој држави, они су луди, ако поред тога помисаљују на какве год постојеће пријатељске везе са српским народом у Србији.“

Ово што сада Мађари раде у Хрватској, тако је гавно, одвратно, да мора бити свијесно расположено према Мађарима, а како ли наше, чија су роба брала жртве њихова бијеса.

Ми позивамо све београдске трговце, индустријалце и грађане, да својим јединицима неопозивним према посјети и изложби мађарских индустријалца, покажу своју осуду према мађарском насилу у Хрватској. Ми смо увијерени, да се ни један Србин, према наредним разлозима и интересима, неће огријешити о свој српски образ и о свој српски интерес, те ће општим бојкотом ма-

депотовање лијене жене смијале су се, смијале, без свиког умора, групама прихл шептира на плавама елегантних људи.

Гледајуће је сад већ пуно. Рамина се окрјетла и нагата тајан. Отроне премијера „Циклопа“.

Огје, минист од узбуђења, сједи у малеј сабини режисерској, одкле је посматрао публику, кроз једно прозорче са решетком. Јасно налагање примљено је добро: једна мада епизодна улога (предједник министарства) и једна техничка новина (свајир библиотек) забављале су публику и створиле „повољну атмосферу“. Кад је завјеса пала, свијет је узудно плескао.

Плесн паће из сабине, есереде Грасадјева, који му се учини задовољан, и Жироа који му, журећи се због своје „промијене“, рече у пролазу: „Иде“. Осјећајући се више хрбар он уђе у гледалице, али још неуспјешан у успјех, оде право својој жени. Ипак није могао избјећи три рукописа: два „дивна“ и једно „красно“. Бојажљиво ушита он Жироу:

— Шта се говори око тебе?

— Не знам, ја остајем у дну доње.

— Ти би се могла и показати.

— Није ми стало до тога... Боји ме глава.

Он је остави, врати се на кулис, погледа понова у публику, париску публику, која за једно вече прави и обара славе шептима, — али која је сад изгледала доста немарна према својој дужности: ти су људи

ПОДЛИСТАК

На премијери

Апри Фалк

Врата од савана зашупише тако јако, да Жилијета одскочи претрхнуто у својој саби. Под се појави нијем, бијесан, сједи прекрштених руку, ошунтених носа, мрених погледа. Како претрхнуто жена навали на њега и заговори, он јој одговори:

— Шта се десило? Мој комад је пропао, Жиро-Дервал је вратио улазу.

Било.

Било она у Грасадјевој канцеларији? Убе Жироа на ња гласно, са довиком на оку, безобразан тоном кроз нос, рече: „За ово немам осјећања. Није то улога за мене. У интересу није је да она не играм“. Ето ти. Мој је комад био саван за Жироа, и сад ће Грасадјева монтирати неки други.

Тајни мој Пола!

Она га веома уде за руку. Они су се пољубили из мајана, а узели су се логичном дуге и заједничке наплатности. На ипак брак није био срећан, јер Пола, коме је сад тридесет и пет година, није дошао до подобраја, који је он заслужио, по своје уверењу. Бавјед, мршав, нервозан, растегнут жељом да „продре“, окривљен од јада што види како брзо, а без заслуга, напредују неки његови саварици,

онајан што вјечито живи стегнуто, он је грезичаво очекивао да дође ред и на њега. И најзад је био успио да му се „Циклоп“ прили у једном великом позоришту, да се улоге радијале, и ето гђе сада једном каботенском емпатијом пропада сва нада... Он настави, одајерен:

У осталом, и ти си крива: у свима браковима жена је друг, сарадник мушављев, она чини посјете, прима их, возује пријатељства. А ти бјеш од свјетла, кријеш се. Буди увијерена да је Жироа нигоурила мала Гласадјева, која га позива на чај, ласка му, не динија, хоћеш ли да се класимо да ће се играти казна Гласадјева бургија.

Жилијета хтеде одговорити, али умуче: пој је поштенска емпатија била јасна.

Жиро-Дервал је најчувенији глуман садашњости. Нездеси му је година, елегантан је, коса још врло смеђа, густа, а у позоришту представља вјештог љубавника, који заједњује младе жене на чак и девојчице, којима су досадни заљубљени људи њихових година, својим незнањем и неодољивошћу. Он је таког јунака хтио играти и у животи. А Жилијета му се била допала, нежна и фина Жилијета са густом плавом косом, зеленим плавама очима: он је своју љубав најавио одмах, рачунајући на laku побједу: изабраница се одушавала: заљуби, затим увијерен, он је жену светио на улази.

Под Огје се даже: „Глава ми бучи, идем негје“.

Она оста сама да мисли, и као да се одлучила на нешто, она лако кимну главом.

Постиге два дана неведени писан добије саудабено писмо: пробе његовог комада отпочињу. Сви срећан он потрчи својој жени, машући писмом: „Човјек их увјек веже за себе једном лијепог улогом.“

На њеном се лицу појавио један грк осмјејак, који Пола, у својој радости, не знаши.

Дође и вече премијере. Под и Жилијета, узбуђени и стољени обоје, одоше заједно у позориште.

Пошто је увео жену у „своју пишчеву“ дожу, Огје оде на бину. Ту је био прави пакло. Сценаријет се издирао. Плесн се промичао кроз кулисе и ствари у переду, заповиједајући празне разговоре са режисером: Грасад је гркарао: за тим један момак, на гардероберу. Он попуди једну цигару „за послуге“ једном вагрозаци. Међутим се гледатиште пунило. Кроз „око“ на завеси, Пола позла све веће критичаре: Ушцај је зрачило из њих, они су лагано прилазили својим мјестима, љубавно отпоздрављајући: млади глумци су знапаки дозвали своје мале колегице: чувене наварминисне глумице, исквићене би-сером, сједете су у доже, под заштитом строгогосподе у зрелим годинама: узнемирени писци су држали савјетовања код врата: изаднио

Према припадности народа и познате појаве да припадник трибинарних воја у Србији показати Милана, да олакши повлашћеног према Србији и Хрватској, јавили они бисе по Хрватској на, у јавности је она из Беча пуштају, и по Беогу и Хрватској, они могу рачунати само на непријатељство и одражност и у Србији и код свих балканских народа.

Београђани и браће Срби, није да се и не верује на најбољу наредбу у Грађанској Власти, али да је немогуће.

Крунисање бугарског краља

«Бугарски» свештени интересну постој, да је се крунисање бугарског краља Фердинанда одошати. Та свечаност је требало по профету да буде постојом јавности ове године, једно са профетом двадесетогодишњине владава краља Фердинанда и одошћом велике катедрале. Али свештени Неволно, Међутим, она ће сада бити одошћом, али и одошћом велике катедрале, који најбољу у свештеној прилици на овој свечаности.

Према јавности, вели Руска Слово, не дају бугарској православној цркви да благослови даје јавности катедралу. Али православна црква не може да прихвати катедралу, јавности ове догађаје се са бугарске цркве не даје иста и догађаје се са цркве не даје самостаност. Докле бугарски патријарх треба претходно да се помири са руском патријархом.

И све докле се то помири не даје, краљ Фердинанд може се крунисати само без учешћа руске патријархије, руске цркве и Руске. А Бугарској, вели се најбоље, знају то добро, и зато су претили да на сваки начин придобију патријархију да свештено постоје са бугарске цркве.

Мисли

Штага се најбоље чује.

Познате јавности многима служе за самохвалисање.

Многима више прија завист него дивљење.

Бити свој може бити само онај који служи самом себи.

Велики број говорника не стара се толико да садржину свога говора кодико да дуљину похвалу.

Ко има среће не значи још и да је срећан.

Валси

Српство

Далмација за странце. Промет странаца у Далмацији, био је до у задње пријеме веома слаб. Међутим од задњих неколико година настао је приличан промет тако, да сада сваке године посјећују Далмацију више хиљада туђинаца, а тиме наравно расте и потреба за прикладним и јефтним смештајима. То је оно што задаје највише брига странаца. Кад долазе у мања места важна старином и успоменама, морају бјежати прије ноћи у оближњи град или варош, јер немају где преноћићи; често се пак догађа да, сазнавши за неудобна места, радије не иду онамо, него на брзу морају разгледавати интересантне споменике и старине. Не треба ни помињати, како то у великој школи Далмацији и самоме промету. Тако се дешавало да су путници похађали само Дубровник и Сплит, а да се нијесу свраћали у нај-

лијепо говорили о свему само не о комаду: један усамљени критичар звијезду. Отје се узасно узасмари.

Сад је његов страх био потпуно оправдан: други је чин пропао. Гледајући се почели замишљати другог стварица... Главе се нагињале једне другима, чела се тешко спуштају, тијела се окретају, лорњони су у правцама на публику и најзад се чу кашаљ, онај злокобни кашаљ. И Жиро је изгледао да је у свом »рђавом вечеру«. На крају чина неколико руку у рукавима лако зашљескаше, из учтивости. Једна је отето једно изазивање.

Обичај захтева да се после другог чина честита писцу сваког комада у три чина. Приближи се уз један зид Отје се лачини писаном комплиментима: «Да, да, врло је добро, увијеравам вас. — Једна или двије речуше од појаве, па ће све бити на своје мјесто». Под крутим погледима најбољих лица, која су рђаво крила сурову несвесност, он је развучено уста блиједим осмјелицама; он је погледом пратио весела рамена: њему се допада један непознати, који му кутећи, по- како тужно, стеже руку. Жилијета не дође, он се није усуђивао да се врати у салу.

Гласадје прође као да га није видјео: персонал је измитоао управника! Отје је већ изгледао неки туђинац, намешљивац, у позорницу. Блијед он се попе у Жировљеву гар-

интересантнија мјеста, па нијесу подизали ни у Беогу Которску. Том најчаробнијем крају Далмације до сада се посвећивало веома мало пажње, а сада јављају да ће министарство водити бригу, да се уведи довољна преноћишта у граду. И на другим местима раде на отварању коначишта било на темељу задруга било на темељу доничких друштава. Два купалишта, термотораније Ријека крај Дубровника, и минералне купке сумарног јода у Сплиту, могла би лако достићи степен многог карпатског купалишта, само би требало мало живље рекламе. Да се олакша боравак странцима у Рабу подићи ће се велики хотел на Кампо Марзис и велико морско купалиште на доларској обали без икакве државне припомоћи. Надаље се уређују мјеста Биоград, Шибеник, Пељешац, Новаља, а обновљују се многе нове радње и код разних превозних и прометних пута.

Подизање вјештачких рибака. Још прије извесног времена привредно одјељење министарства народне привреде у Србији позвало је из Загреба Јосипа Иванчића, инжењера и познатог стручњака за рибарство, да изабере земљиште у Србији на коме би се подигли вјештачки рибањаци. Иванчић се одазвао овоме позиву и у друштву д-ра Мих. Петровића, професора Универзитета и одличног познаваоца рибарства у Србији, обишао је више округа и нашао, да такве рибаке треба подићи у Добричеву и Ваљеву, јер је крај ових вароши пародесине за њих мјесто. Привредно одјељење предузети сад даље потребне кораке ради подизања ових по напредак рибарства тако неопходних вјештачких рибака.

Конгрес противу туберкулозе. У суботу је отворен у Риму на Капитолу, међународни седми конгрес противу туберкулозе. Конгресу присуствује око 4000 изасланика, од којих су три из Србије. Др. Радивоје Вукадиновић, лекар из Биограда, као члан међународног друштва противу туберкулозе, прочитао је на томе конгресу свој рад о сузбијању туберкулозе у Србији.

Рад за народ. Хаџи бег Баировић, три из Пљеваља обећао је направити водовод за дије српске махале у Пљеваљима, који ће рад изнети око 300 турских лира. Овај по свему патриотски рад Хаџи бегов за сваку похвалу, тим прије што се он сам изразио да је са српским народом то зарадио, па ће и учинити неом народу добро. Рад коме добротору нека је вјешта хвала и дај Боже да се и други угледују на њега, те да том једном народу учине што више оваквих добротина.

Француз на Балкану. Председник општине париске Францес Русел у понедељак је присуио у Биоград да са својим секретаром врати посјету предједнику општине биоградске. Он је био дочекан врло лијепо и у Биограду је провео три дана, предуспријетан врло усрдно. У српску је кренуо у Софију, а одатле ће у Букурешт.

Словенство

Педесетгодишњица читаонице у Цељу. У недељу је у Цељу на свечан начин прослављена 50-годишњица тамошње словеначке „Народне Читаонице“. Та је читаоница била дуго средиште народног живота у Цељу и јужној Штајерској у

деробу. Глушац је чистио покрте; он се ограничио да, као тјешени, каже: «Свијет је вечерас страшно глуми». Једно се звоно зачу. Жиро објасни:

— Гласадје се жури да свршимо, остављај вас.

Али он изађе изадућући. Отје оста сам у гардероби.

Машући штапом од досаде, Отје случајно обори једну фотографију која је чинодом била прикачена на зид: у вестом часу паде и једно писмо, које је било уметнуто између слике и зида.

Он подиже слику и писмо и задрхта: на коверту је познао Жилијетин рукопис! Он прочита, дршћући... Овим писмом, датим од јуче, његова је жена извјестила Жироа да ће послати подне доћи да га види, а глушац, сигурно из задовољства, исписао је оловком, на дну писмачета, једну масну реченицу, која је била издана... Отје у се учини да ће се ошесвијетити.

...Жилијета! Жиро! Каква подлост! Дабоме, порочна као и све жене, она се хтјела «по- нудити» завођачу у моди или се бар, у својој сујети, осјећала позасканом што је он завођао. Али не... то није било могуће: ништа је није вукло томе човјеку!... И он се сејећа њених уморних погледа, њеног чудног понашања, које је узимала чим јој је он по- чињао говорити о глумцу... Најзад, зашто и

наизложенијем дијелу Словенаца. За то је и на ову славу дошао велики број словеначких просвјетних друштава. Прославу је отворио свечаним говором сједо- председник др. Јосип Серпец, који већ 35 година стоји на челу читаонице. Онда су изасланици појединих друштава изрекли поддржане говоре ђељској чита- оници. А за тим је Прекоршек држао предавање о развоју и раду читаонице. Свечаност је завршена пјевањем „Хел Словени“.

Непознате Дворжакове композиције. У кући прије седам година преминулог чешког композиста Антона Дворжака пронађена су 63 до сад непозната музичка састава тога славног музичара. Међу тим композицијама налази се, осим једног квартета и неколико мелодија, још и почетак опере „Хојмир“.

Бугари за Хрватску. Представници свих бугарских културних друштава у Со- фији имади су ономад заједнички саста- нак, на коме су одлучили, да сазову јав- ван митинг на коме ће угледни полити- чари говорити о неспосним приликама у Хрватској.

Кратке вијести

Штрајк слагача у Сарајеву. У понедељак је настао у Сарајеву штрајк сло- вослагача у свима штамаријама, изузев у земаљској штамарији. Због тога сара- јевски листови или не излазе или излазе само у мањем обиму.

Осуда С. Радића. Концем фебруара је председник пучке селачке странке и народни посланик Степан Радић осуђен на четири мјесеца затвора ради неких су- коба, које је имао на политичким скупо- вима са котарским предстојником. Ради- ћев бранилац др. Папратовић против те осуде се жалио столу седморице и он је ову осуду поништио, те је предузео да му сам суди. Накнадна расправа ће бити у понедељак у Загребу.

Аустриски министар војни. Као по- уздано се тврди, да ће аустриски мини- стар војни Ауфенберг одступити и опет поћи за команданта 15 пука, а да ће за министра доћи поглавар Босне генерал Пашићек.

Шведски писац на смрти. Из глав- ног града Шведске, Стокхолма, јављају да се велики писац Август Стриндберг налази на умору и да је пошљедња нада за његово спасење операција у трбушној дупљи.

Дневник

Сликао Краља. Г. Теодор Етхо- фер, чувени њемачки сликар, бо- рави од неколико дана у нашој пријестоници. Имао је част бити примљен од Његова Величанства Краља, те је том приликом замолио Господара, да му допусти да изради Његов портрет. Од два три дана г. Етхофер слика Краља у Двору.

Свечано устоличење. У понеде- љак је на свечан начин устоличен за архиепискупа барског Пресвијетли Господин др. Никола Добрећић, до- садањи парох на Цетињу. Он је

ова њена тврдоглавост да вечерас сједи у дну ложе...

Он сједи, повијених леђа, оборене главе и мисли... И на једном њега засјењује истина, њему се јасно указује одрагата трговина коју је наметнуо глумца, а његова жена примила. Пу је бар није могао оправдати. Али њега, Жироа, казав поганац! Двојструки поганац, без мо- ралне савјести, без умјетничке савјести; јер је, пошто је постигао свој циљ, хладно ота- љавао своју улогу.

Његов утврђен глас није ризиковао ништа, а неуспјех ће искусити сами писац... Какав биједица! То је било и сувише: требало је с мјеста опрати толико срамоте! Отје уста а груди му се надмеше под удахом.

Ах! сад је био чврст: сад га се ништа није лицала критика, нио Париз, колеге, ње- гов комад! Каква је сирдња све го према части! Он је сад само преварен муж који се спрема да казни кривца. Он стрпа писаме у џеп и држећи штап у вис пође бини... Али је он био присијен да чека крај овог чина при завршетку, да послје злочинца казни на најужаснији начин, и он се намјести крај врата, кроз која је имао да изађе по- ганац.

Оједном њему изскнуше кољена од изне- нађења: плесак! Жиро је изговарао своју велику тираду!... И ето тирада је сад опи-

тога дана са заступником министра просвјете и црквенијех послова, ми- нистром правде г. Милом Дожићем присуио у 11 сати у Бар, гдје их је, уз звоњење звона и пуцњаву прангија, дочекало у свечаном одје- јанију католичко свештенство, чи- новништво и народ из мјеста и околине. Сви су они били под на- рочито удешеним балдахном пред зградом у којој је смјештен облас- ни суд. Када је г. министар Дожић са Пресвијетлим Господином сти- гао под балдахин прочитао је указ Краљев, којим се, у смислу тачке друге конкордата постигнутог из- међу Краљевске Владе и Свете Сто- лице, потврђује за архиепискупа бар- ског Пресвијетли Господин др. Ни- кола Добрећић и наређује г. ми- нистру да читањем тога указа из- врши његово свечано устоличење. Читање указа присутни су поздра- вили и пропратили бурним ускли- цима живио Краљ Господар, док је грађанска барска музика засви- рала химну. После је тога су наро- читим говорима поздравили Пре- свијетлога у име барског грађан- ства председник барске општине г. Нико Дебеља, а од стране ка- толичког свештенства и народа г. дон Марко Аштић, на што се Пре- свијетли засебним лијепим говори- ма топло захвалио. Када је, по- том, Пресвијетли обучен у архиби- скупско одјејаније, свечани поход упутио се у архиепискупску кате- дралу ради свечаног црквеног о- бреда, послје кога је у најсвеча- нијем архиепискупском орнату Пре- свијетли држао говор својој пастви захваљујући се и молећи се Богу за здравље Краља Господара и Св. Оца Папу, као и за здравље Кра- љевског Дома. Из Цркве је Пресви- јетли испраћен до свога стана гдје је примао честитања, након чега је гостима приређен свечан објед. За вријеме тога обједна пало је неколи- ко лијепијех здравица. Прву је по- дигао Пресвијетли за здравље Кра- ља Господара и Краљевског Дома, те је била попраћена бурним клица- њем и интонирањем химне од стра- не барске грађанске музике. Другу је здравицу подигао г. министар Дожић Св. Оцу Папи, Пресвијет- лом Добрећићу и његовој пастви. Трећу је наздравио Њ. Краљ. В. Књазу Нашљеднику г. М. Карађу- зовић и т. д. Објед је у најбољем расположењу трајао до три сата послје подне када су се гости о- простили са гостопримним домаћи- ном пожелев му сваку срећу у новој дужности, чиме је и ова свечаност завршена.

јала публику! Умјетник, охрабрен, копао је ријечи, његов је глас звонио... Из врата Отје се сав претворио у уши и гуњао, па адресу глумчеву, задивљене повке. У њему су се укрштавали и сукобљавали најразлијичије осјећаји: мржња, одражност, пада, дивљење... одиста Жиро је био величанствен.

Писац је јасно осјетио штапа екстазе у публици... Он покуша да енергично стегне штап, али га истог часа нешто стеже у срце: плесак је одјекнуо као грмљавина, за- врши »ку де театр«, на који се већ дуго вријеме није рачунало, одушевио је салу.

Жиро је изговарао пошљедње ријечи ко- мада. Тек што је свршио узвики »браво! одјекнуше и заједно се морала дићи седам пута. Сваки пут се Жиро враћао и поздрав- љао љубазно и елегантно... Овавије се на једном удвојише. Чувши узвик: »Писац! Писац!« Гласадје се заплака и загрли Отје-а: Жилијета се појави сва ослабела: приватећи навалише из кулиса, одгурнуше, одвукше писца на позорницу. Освијетљен свијетлошћу лампе, Жиро-Дервиз га очекивање радосно: Отјеу испале штап из руке: он је био заси- јењен, опијен, у тријумфу, побијеђен, и они поздравише публику заједно, десет пута уз- стоице, руку у руку.

Читуља. Нашег пријатеља г. Ми-
лоја Ж. Јовановића, директора Ду-
навског Кредитног Завода у Био-
граду и народног посланика, а не-
кадашњег начелника нашег министар-
ства финансија задесила је тешка
породична жалост. Његов старији
брат Јован, бивши предсједник пр-
востепеног суда и адвокат, преминуо
је у Бечу после тешке опе-
рације прошлог четвртка у 52 го-
дини. Посмртни остаци покојни-
кови пренесени су у Биоград и
сахрањени у породичној гробници
сад у уторак. Покојник је за собом
оставио домаћицу и три дјевојчице.
Желећи преминулом Јову покој
душе, узимамо тихо учешће поро-
дици у овој тешкој жалости.

Хрвати у Биограду. Студенти
загребачког универзитета учинили
су овијех дана са својим наставни-
цима посјету друговима у Срби-
ји. Том су приликом предусрет-
нути врло лијепо и срдечно. Прим-
љени су братски и искрено. По-
што су у Биограду два-три дана
угошћени на све стране и прове-
дени кроз све знаменитости, преду-
сријетани свуда најљубазније, одве-
дени су у унутрашњост Србије, да
се са њоме што боље упознају. И
док се тако и с једне и друге стране
хоће да манифестује јединство срп-
ског и хрватског народа и да се
у дјело приведе оно „брат је мио па
ма које вјере био“, дотле се са
стране на ово братско славље гледа
као на политичку демонстрацију и
приније му се политички значај,
иа чак и антидинастичност. Ушљед
тога је морала српско-хрватска коа-
лиција да се ограђује и да биоград-
ски листови демантују како су гости
клицали југословенском краљу и
т. д. те је од тога направљен читав
политички догађај.

Смрт Енвер беја. „Агенција Сте-
фани“ овијех дана је јавила, да је
10. о. м. у 4 сата после подне у
Кајиру умро познати заповједник
турске операционе војске у Трипо-
лису Енвер беј. Као што се зна,
Енвер беј свршио је војне науке у
Њемачкој, у чијој је војсци неко
вријеме и служио. За вријеме рево-
лукције у Турској, кад је био збачен
султан Абдул Хамид, Енвер беј је
био најистакнутија личност у томе
покрету. Показао се као енергичан
и храбар а дошњије је био стуб
младотурске странке. Сад из Каира
демантују вијест о његовој смрти
као просту измишљотину.

Наставило рад. Никшићско пје-
вачко и тамбурашко друштво „За-
хумље“, наставило је свој рад по-
слије четворогодишње паузе. Узрок
његовине досадашњем паузирању
је недостатак у хоровађи, који је
сада попуњен, јер је за хоровађу
изабран г. Стојан Ђуковић, царин-
ски чиновник. Наставак рада почео
је скупштином, на којој је 8. о. м.
изабрана управа која је овако састав-
љена: предсједник г. Симо Ј.
Шилјак, свештеник, потпредсједник
г. Милан Михаиловић, ђакон, сек-
ретар г. Јаков Мијушковић, чинов-
ник интенције, благајник Широ
Лаковић, књижевник, књижевник
Саво Шобарић, трговац, надзорни одбор
Васо Катарац, кавезија и Љубомир

Вукмировић, телеграфист, Друштво
је одмах отпочело часове из црк-
веног појања. Желимо му успеха.

Јовановићева корисница. При-
ликом кориснице, која је давана у
сриједу поводом опраштања г. Ду-
шана Јовановића и г-ђе му са це-
тињском публиком, г. Јовановићу
је пало на касу у свему 659 пер-
пера, од којих је било преко четири
стотине добровољних прилога. О-
праштајући се с публиком и пола-
зећи с Цетиња г. и г-ђа Јовановић
топло су се захвалили грађанству
пријестоничком на пажњи и преду-
стретљивости, коју им је учинило
и при поласку са Цетиња и умо-
лили нас, да у њихово име јавним
путем приложницима и посјетиоци-
ма изразимо њихову дубоку и вјеч-
ну захвалност на тој помоћи и паж-
њи, јер им је тиме омогућен повра-
так у домовину.

Талијанско-турски рат. Рат, ко-
ји се води између Италије и Тур-
ске око Триполиса, ушао је у нову
фазу. Италија је рат пренијела око
турских острва у Јеђејско Море. Та-
лијанско ратно бродовље почело је
да крстари дуж турских обала и
око турских острва, бомбардујући
поједина турска утврђења и брзо-
јавне станице. Како су Дарданели
због тога затворени и не пропуш-
тају се трговачки бродови, то од
ове најновије акције талијанске фло-
те трговина љуто страда, а наро-
чито трговина Русије, Бугарске и
Румуније.

Лутрија. Сјутра у девет сати
прије подне извршиће се у канце-
ларији овдашње општинске управе
вучење бројева за једну сребрну
кутију са дијамантима, која је став-
љена на лутрију. Вучењу може при-
суствовати свако.

Вријеме. Неће бити ни мало пре-
терано ако се рече, да смо имали
овог пута бољу зиму него прољеће.
Последња два мјесеца зиме била су
чистија, ведрја и боља него прва ова
два мјесеца прољећа. Према томе
ако се суди, ове године и нећемо
имати честитог прољећа, него — ће
се, кад се разведре дан и про-
љећа вријеме, из зиме скочити у
љето. Такав је цетињски климат!
Истина, ових последњих неко-
лико дана нијесу нам много доса-
ђивале кише, ма да су с времена
на вријеме промицале, али се зато
вријеме једнако мијењало и обла-
чило, а ни студен није попустио.
Данас је освануо чист, лијепо, ведар
дан са пријатним сунцем, али
тако је то на Цетињу — тешко да
и сврши на томе.

Саопштења

Уредништву „Цетињског Вјесника“.

Г. Уредниче,

Подгорица, 24. марта 1912.

Прочитао сам књигу „Споменница сјени
подгоричких Срба“ од Неша Станића, и
побуђен сам о њој рећи неколико ри-
јечи:

Одмах ћу похвалити замисао г. Н. Ста-
нића, и признати му у заслугу, што је из
таме заборави изио на видјело, неке
моменте из живота подгоричких Срба
мученика за слободу и за свој народ,

који су то и заслужили. Но поред те
хвале, ја не могу пропустити — као Под-
горичанин — а да не изнесем на ову
књигу и ове замјерке:

1. Књига је присто неписмена, језик
је до зла Бога рђав, а и распоређење
у њој незгодно, јер кроз сву књигу упу-
шта се писан писати о свим другим ства-
рима, само не о ономе што је у наслову
обећао. Боље би учинио да је покуша-
ни материјал повјерљиво вјентнијем перу, да
га среди и зналачки опише; то би и за
г. Станића и за само дјело била добит.

2. Није споменуто још доста добрих
и заслужних Срба подгоричких, као н. пр.:
Јефта Ненезића, Михата Миркова, Ђипа
Радоичића, Јака Бошкова (доцнијег кане-
тана) и још многе друге. Могао је споме-
нути и оне Подгоричане, који у рату, за
добра пријекот суда војног, бијашу похап-
шени и у сургун одведени.

Међутим опште је мишљење, да неке
није требало ни спомињати, јер им није
ни изио никаквог момента, за чим би
заслуживали да се о њима пише.

3. За грофа Ивановића Подгоричанина
и његов улазак у Зету с пригорском
војском, и Владици на Подгорицу, да-
ла би се (о Ивановићу и о том догађају)
читава књига написати, а онако и оно-
лико што је г. Н. Станић изио боље да
није ништа ни рекао. Н. пр. прећутао је:
да је пригорска војска оставила Ивано-
вића, те је једва помоћу Зећана поћу
бегством спасао се. Владика је с војском
учинио диверсију, прешаши из Љешкопо-
ља преко Везирова Моста на ливаде под-
горичке, а Вукић Попов с Кучима ударио
на Подгорицу, ушао у Драч манастир и за-
палили млине на Рабиници, услед тога
подгорички Турци оставили су Зету, па
трчали да бране Подгорицу. Турци су
пуцали на Црногорце из турског гробља,
гдје је сада монопол духана и основна
школа. Црногорци су испод Горине и из
српског гробља пуцали на Турке. Зашто је
тај поход на Подгорицу проткао, то је ве-
лика загометка, и није овдје мјеста, да ту
загометку одгоњам и објашњавам. Рећи
ћу само толико, да се тада Подгорица да-
ко могла заузети, јер турског пизама није
у њој било, а Турака, послејне чуме, није
било више од 300 са оружје способних;
сва околина Подгорице Срби, неприја-
тељски расположени противу Турака, па
и Арбанаси на позив Владици и Ивано-
вића, устали бијашу, и Хотн под Хум
посјекоше Скадрани, који у помоћ под-
горичким Турцима бијашу пошлени.

Није дакле Владика у Зету у помоћ
Ивановићу отишао, него, како рекох, овом
диверсијом помогао му је, да се спасе
толим животно, пошто су му Турци и
топове узели. Одмах се и Владика с вој-
ском из двана дигао и вратио у Црну
Гору.

4. Што је у тој књизи писано за
Медо Лукачевића да је он имао удела
с Турцима у депортирању пок.
Петка Станова, узроком чега је Петко
објешен, не 1875. како рече г. Н. Станић,
него 1878. године, то није тачно. А ево
како: Неколико подгоричких Турака
отпуца поћу на Радовину (паз на Морачи)
да би дочекали и убили кога од Црно-
гораца (било је ратно стање) који су
често, кријући преко Мораче, ђемовским
пољем пролазили из Црне Горе у Куче
и обратно. Дошњије, у дубоку ноћ, к овој
четици дошао је и Хасан Беговић, с
дружином и онима казао: „да идемо
одавде, никога нећемо дочекати јер про-
лазећи поред Дахне, виђесмо је из куће
Бећир Бегове махау зубљом у ваздух и
то је сигурно знак Црногорцима да се
чувају, јер да им је чега запала“. Пошли
су кућама и сјутра дан Хасан Беговић са
два три друга отпуцао је наши Петка
Станова, који је у тој бећирбеговој кући
становвао.

Медо Лукачевић није био у тој чети,
па није ни тужио Петка. На против, знам
ово: да су Медо Лукачевић и Мухамед
Секић ишли код Бећир Беге и молбили
га да сви тројица поћу код наше и да
се заузму за Петка да га као некрива
пусти из аџа.

Бећир-бег није хтио поћи, ипак су они
двојица ишли, али нијесу успјели осло-

бодити га! Да је Медо жив не би сме-
ли Нешо ни Ђоко (Петков) ову клевету
противу њега изијети.

Ја знам да је г. Нешо Станић мрзео
пок. Медо, и мени се он — Нешо — жа-
лио на Медо, да је он узрок био што
су га депортирали; да није ове мржње,
ја сам уверен, да би г. Н. Станић међу
друге добре муслимане подгоричке, ме-
нуо и Медо Лукачевића и би му изио
ове добре ствари:

Прво: оног дана када је био први бег
у Какаричкој Гори, у јуну 1876., четина
чобана, тројица из Куча и један из По-
пера, затекли су се у Подгорици и скле-
нили се у кућу Секића, гдје су их крили,
а послејне два дана Медо Лукачевић, Ха-
сан и Бећо Секићи пропратили их преко
Мораче и Љешкопоља, до под Зеленику
команску на Широки Брод, а то је до
пригорске границе;

Друго: како је Медо сачувао од пог-
рбије пок. Пера Јокашевића Пејовића, када
бијаше дошао у Подгорицу послејне гра-
ховског боја, па Турци подгорички хте-
ли да га убију. Медо је чувши за то,
донео га својој кући, па својим рођаци-
ма и друговима наоружани испратили га
преко Љешкопоља у Црну Гору.

Треће: Медо Лукачевић спасао је од
погибје и пок. пона Зака Поповића
(потоњег проту), ујака г. Н. Станића. То
је било овако: једне ноћи дођу Ме-
довој кући Видо Филиповић (потоњи
командир), Хрић Јовов, Стоја Масларина
и Хасо Томов сви из Љешкопоља и по-
зову Медо да поје с њима да дочекају и
убију пона Зака. Као узрок био им је тај,
што пона Зако није хтио издати решење
(као намјесник владичин) да се неки Ма-
сларица из Љешкопоља разведе са женом.

Медо их је од тога одирао, по пошто
није успео, пристао је поћи с њима, али
их је преварио и намјестио у некој заје-
ди, на брњи од Мораче, кодаше од по-
пове куће, а он је примио на себе, да
вреа и пазн када ће пона наћи; пресрв-
и пона Зака, рекао му је: „иди, поне,
кући, затвори се и нико не излази вече-
рас на позив“. Послејне неког времена,
вратио се Медо, дружини и рекао им: „ве-
черас га нема, ајмо кући мојој на од-
мор, па друго вече кад хоћете дођите и
ја ћу с вама поћи да га убијемо“.

Послије су се људи предомислили и ос-
вијестили, јер би се огријешили.

Медо Лукачевић био је један од нај-
бољих подгоричких муслимана свога доба,
и он не би никад учинио ништа, што се
не би слажало са чашћу и поштењем
Људским.

Захвалујући вам на гостопримству, при-
мите, г. уредниче, уверење о мом одлич-
ном поштовању. Стеван Ђ. Лукачевић.

ОГЛАСИ

НА ЗНАЊЕ Пек с алатом, радионицом
и дућаном у Новој вароши,
Катунска улица, број 130., даје се под
наам.

За погодбу треба се обратити потпи-
сатом.

Цетиње, 14. априла 1912.

Филип Перишић.

Р. 31. број 16. 1-4

Цетиње, 16. 1-50

На „Цетињски Вјес-
ник“ најбоље се претпла-
тити код поште.

СРЕДНЈИЊИЦА
ТРЕТ

„БАЛКАН“

ПОДРУЖИЦА
ЉУБЉАНА

отпремно и комисионо дионичко друштво. Уплаћена главница К 500.000

Прима пошљике за отпрему из свију страна и на све стране свијета уз најповољније увјете. Велика
суха стоваришта у слободној луци и у граду.

У исто вријеме купује, продаје и прима у комисију сваку врсту робе по налогу и за рачун својих
мунитерија те даје на исту робу предујмове, и отпрема ову из Трста у означена мјеста.

АДРЕСА Balkan—Trieste Riva Grumula 14.

Број 3 9.15

Штампано у: П. Државне Штампарије.

Власник и одговорни уредник Радомир Кривокапић Орлински.